

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΟΙ ΑΝΗΣΥΧΙΕΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Θέμα 20891

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο**[Παραβατική συμπεριφορά των νέων]**

Το κείμενο που ακολουθεί είναι διασκευασμένο απόσπασμα από το άρθρο της Έλσας Μπάρδα, ψυχολόγου. Δημοσιεύτηκε στο «Πρώτο Θέμα» στις 5.7.2016.

Η παραβατική συμπεριφορά έχει τις ρίζες της στην «αποκλίνουσα συμπεριφορά». Συνεπάγεται παράβαση κοινωνικών κανόνων και έλλειψη ορίων.

Οι πιο συχνές παραβατικές συμπεριφορές που έχουν καταγραφεί από τα ΜΜΕ αφορούν καταστροφή περιουσίας (βανδαλισμοί, επιθετική συμπεριφορά, bullying, εκβιασμοί, κλοπές).

Σύμφωνα με την Επιστήμη της Εφαρμοσμένης Ανάλυσης Συμπεριφοράς το παιδί διαμορφώνει τον χαρακτήρα του μέσα από την αλληλεπίδραση με το περιβάλλον. **Γι' αυτό το λόγο** τα παιδιά που μεγαλώνουν σε νοσηρό κοινωνικό/ψυχολογικό κλίμα ενδεχομένως να έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να προβούν σε παραβατικές συμπεριφορές.

Τα παιδιά που έχουν κακοποιηθεί ενδεχομένως να αναπαράγουν τα ίδια μοντέλα συμπεριφοράς. Ακόμα και ως μάρτυρας συγκρουσιακών οικογενειακών σχέσεων (σκηνές βίας ανάμεσα στους γονείς) το παιδί μπορεί να ταυτίσει υποσυνείδητα τη βία ως μέσο κοινωνικής κυριαρχίας.

Σε άλλες περιπτώσεις η παραβατική συμπεριφορά μπορεί να αποτελεί το μέσο επιβίωσης για τον έφηβο που μεγαλώνει από μικρός σε ένα περιβάλλον στερημένο από αγάπη, παραμελημένος από την οικογένεια, προσπαθώντας να βρει το δικό του μονοπάτι για την επιβίωση...

Υπάρχουν **όμως** και εκείνες οι περιπτώσεις, όπου η τυπική οριοθέτηση από την πλευρά των γονιών και των εκπαιδευτικών δεν πιάνει τόπο... Ο λόγος που η συμπεριφοριστική προσέγγιση ως μέσο θεραπείας είναι εξαιρετικά προσωποκεντρική, είναι ακριβώς το γεγονός ότι η ανθρώπινη συμπεριφορά είναι πολύπλοκη και η αιτία της παραβατικότητας πολυπαραγοντική.

Αναμφίβολα, δεν ευθύνεται πάντα η οικογένεια. Υπάρχουν και εκείνα τα παιδιά/έφηβοι που εκδηλώνουν παραβατικές συμπεριφορές, **ενώ** μεγαλώνουν σε ευσίωνες συνθήκες, με γονείς

Έξυπνα και Εύκολα!

που προσπαθούν για ό,τι καλύτερο! **Εντούτοις** εκδηλώνουν αδυναμία συμμόρφωσης με το σύστημα κανόνων που επιτάσσουν οι Κοινωνικές Νόρμες¹.

A1. Ποιοι είναι οι βασικότεροι λόγοι για τους οποίους οι νέοι εκδηλώνουν παραβατική συμπεριφορά;

Μονάδες 15

A2. α) Για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψεις ένα αντώνυμο: έλλειψη , συχνές, μεγαλύτερες, ίδια, πολύπλοκη, καλύτερο.

Μονάδες 6

β) Να αναφέρεις τη σχέση που εκφράζουν οι παρακάτω διαρθρωτικές λέξεις- φράσεις του κειμένου: **Γι' αυτό το λόγο, όμως, ενώ, Εντούτοις**

Μονάδες 4

A3. Με αφορμή το κείμενο που προηγήθηκε, γράφεις ένα άρθρο στο ιστολόγιο του σχολείου σου, 200-250 λέξεων, στο οποίο παρουσιάζεις τον βασικότερο λόγο -κατά τη γνώμη σου- που ωθεί έναν έφηβο σε αποκλίνουσα συμπεριφορά, όπως το bullying στο σχολείο. Στη συνέχεια διατυπώνεις τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου, στηριζόμενος/η στις εμπειρίες σου, για το αν το σχολείο μπορεί να βοηθήσει τους εφήβους με αποκλίνουσα συμπεριφορά.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ANNA ΓΡΙΒΑ (1985 -)

Ουράνια σώματα (απόσπασμα)

Το απόσπασμα προέρχεται από το διήγημα της Άννας Γρίβα «Ουράνια σώματα», που περιλαμβάνεται στη συλλογή «Τα ζώα θεοί» (εκδ. Κίχλη, 2021).

Όταν άρχισε να δύει, το δέρμα μου είχε γίνει φρέσκο πορτοκάλι. Ο ήλιος μια μπάλα, μισός στον ουρανό, μισός βυθισμένος στη θάλασσα. Τότε σκέφτηκα, πως, αν βουτούσα, θα έβλεπα το

¹ Νόρμες: κανόνες, όρια, νόμοι

φως στον πυθμένα, τη μύτη, το στόμα και τα μάγουλα του ήλιου μέσα σε μπουρμπουλήθρες νερού. Κι ίσως, αν έπαιρνα μια μεγάλη ανάσα, θα άντεχα λιγάκι παραπάνω, θα κολυπούσα προς το μέρος του και θα έπιανα μια βυθισμένη αχτίδα του. Δεν πρόλαβα όμως να αποφασίσω. Ενώ το σκεφτόμουν, το χέρι του Δημήτρη, μακρύ και γεμάτο σκληρά κόκαλα, μου πάτησε με δύναμη τους ώμους κι ύστερα το ένιωσα να σφίγγει τον λαιμό μου κάτω απ' το νερό. Τότε κατάλαβα πως μέσα στη θάλασσα μπορεί κανείς να φωνάξει, μόνο που η φωνή του ακούγεται σαν το νερό που θροΐζει περνώντας μέσα απ' τα σκουριασμένα σίδερα των ναυαγίων. Ήξερα ότι σε λίγο θα πέθαινα, γιατί δεν είχα προλάβει να πάρω εκείνη τη μεγάλη ανάσα που ήθελα και ο αέρας μέσα μου ήταν μικρός σαν σταγόνα. Τότε είδα τα μάγουλα του ήλιου, φουσκωτά και ολοστρόγγυλα, ανάμεσα στα βράχια του βυθού, τη γλώσσα του, που με κορόιδευε, και τη μύτη του, λιγάκι γαμψή, στην άκρη μιας αντανάκλασης.

Ένα ψάρι έλεγε στον Δημήτρη: «Άφησέ την! Δεν είναι παιχνίδι αυτό, να πεθαίνεις παιδιά». Κι ήμουν σίγουρη πως το ψάρι εκείνο το είχε στείλει ο ήλιος που με λυπήθηκε και με έκανε ξαφνικά κάτι σαν φίλη του. Γι' αυτό πετάχτηκα πάνω χωρίς να το περιμένω, πήρα μια βαθιά ανάσα, ενώ τα χέρια του Δημήτρη παρέλυσαν. Δεν με άγγιζε πια, καθώς πάλευα με το οξυγόνο και έφτυνα αλάτι. Στον ορίζοντα ο ήλιος είχε χαθεί, τα σύννεφα σπασμένα κομμάτια.

Τον Δημήτρη δεν τον πλησίασα ποτέ πια εκείνο το καλοκαίρι, ούτε εκείνος εμένα. Ύστερα από λίγο καιρό κρυφάκουσα τους μεγάλους να λένε ότι έκανε ένα κακό παιχνίδι με ένα αγόρι στη γειτονιά του και τον στείλανε μακριά, κάπου που να μην ξέρει κανείς.

Το επόμενο καλοκαίρι ρώτησα τον μπαμπά μου αν ο ήλιος που βυθίζεται μέσα στη θάλασσα μπορεί να πνιγεί. Εκείνος μου εξήγησε ότι ο ήλιος ποτέ δεν ακουμπά τη θάλασσα, παρά κρύβεται στη ράχη της Γης καθώς αυτή γυρίζει. Κι εγώ τότε ντράπηκα να του πω για τα μάγουλα του ήλιου ή τα χοντρά χέρια του Δημήτρη. Σκέφτηκα πως μάλλον ήταν κάτι χαζό του μυαλού μου. Μόνο απόρησα που η Γη έχει τόσο μεγάλη καμπούρα, ώστε να κρύβει πίσω της ήλιους, φεγγάρια και ό,τι άλλο αστέρι θέλει.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

B1) Ποια είναι τα βασικά πρόσωπα στο κείμενο; Ποιο πρόβλημα αντιμετωπίζει η πρωταγωνίστρια και ποια η αντίδραση της;

Έξυπνα και Εύκολα!

B2. α) «Όταν άρχισε να δύει, το δέρμα μου είχε γίνει φρέσκο πορτοκάλι. ....Τότε κατάλαβα πως μέσα στη θάλασσα μπορεί κανείς να φωνάζει, μόνο που η φωνή του ακούγεται σαν το νερό που θροϊίζει περνώντας μέσα απ' τα σκουριασμένα σίδερα των ναυαγίων. Ήξερα ότι σε λίγο θα πέθαινα, γιατί δεν είχα προλάβει να πάρω εκείνη τη μεγάλη ανάσα που ήθελα και ο αέρας μέσα μου ήταν μικρός σαν σταγόνα. .. Ένα ψάρι έλεγε στον Δημήτρη: «Άφησέ την! Δεν είναι παιχνίδι αυτό, να πεθαίνεις παιδιά». Κι ήμουν σίγουρη πως το ψάρι εκείνο το είχε στείλει ο ήλιος που με λυπήθηκε και με έκανε ξαφνικά κάτι σαν φίλη του.»

Στο παραπάνω απόσπασμα να εντοπίσεις δύο σχήματα λόγου (μονάδες 4) και να εξηγήσεις τη λειτουργία τους (μονάδες 1).

Μονάδες 5

β) Να διακρίνεις το είδος του αφηγητή ως προς τον βαθμό συμμετοχής του στην ιστορία και να στηρίξεις την απάντησή σου με αναφορά σε ένα (1) χωρίο του κειμένου. Τι προσδίδει στο κείμενο αυτό το είδος αφηγητή που επέλεξε ο συγγραφέας;

Μονάδες 5

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα. Να καταγράψεις την απάντησή σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Το κεντρικό πρόσωπο της αφήγησης βιώνει ένα περιστατικό βίας από ένα σχεδόν συνομήλικο αγόρι. Να παρουσιάσεις τα συναισθήματα και τις σκέψεις της αφηγήτριας γι' αυτό το επικίνδυνο συμβάν της ζωής της, τεκμηριώνοντας την απάντησή σου με στοιχεία από το κείμενο. Συμφωνείς ή διαφωνείς πως οι έφηβοι της σύγχρονης εποχής βιώνουν περιστατικά βίας στην καθημερινότητά τους; Να αιτιολογήσεις την προσωπική σου τοποθέτηση.

ή

2. Γράφεις μια επιστολή προς τον πατέρα σου υιοθετώντας την οπτική γωνία της αφηγήτριας, για να του εξιστορήσεις το τραυματικό περιστατικό και να του εκφράσεις γραπτώς τα συναισθήματα που ένιωσες και δεν τόλμησες να του πεις εκείνο το καλοκαίρι.

Μονάδες 25

Έξυπνα και Εύκολα!